

IZVJEŠTAJ O RADU INSPEKCIJSKIH SLUŽBI UPRAVE ZA BEZBJEDNOST HRANE, VETERINU I FITOSANITARNE POSLOVE ZA OKTOBAR 2019. GODINE

INSPEKCIJA ZA HRANU

Unutrašnja kontrola

U izvještajnom periodu u skladu sa Godišnjim planom kontrole objekata u kojima se obavlja djelatnost poslovanja hranom sproveden je nadzor pri čemu je predmet kontrole određivan prema procjeni riika u odnosu na djelatnost koja se obavlja u određenoj vrsti objekata. Poseban akcenat je dat na kontrolu sprovođenja propisanih zahtjeva higijene i bezbjednosti hrane u objektima javne ishrane (školskim, predškolskim, zdravstvenim i socijalnim ustanovama), objektima za proizvodnju i preradu hrane i objektima za skladištenje i prodaju na veliko hrane, uključujući i kontrolu načina transporta hrane.

Inspektori za hranu kontrolisali su da li subjekti u poslovanju hranom izvršavaju obaveze utvrđene zakonom o bezbjednosti hrane i da li tokom prodaje, čuvanja, prerade, proizvodnje i distribucije hrane sprovode sve propisane postupke kojim se obezbjeđuje da na tržište odnosno do krajnjeg potrošača dođe samo bezbjedan proizvod. Kontrolisano je i porijeklo/sledljivost hrane, rokovi upotrebe i opšta senzorna svojstva hrane zatečene u prometu, zahtjevi za označavanje/informisanje potrošača o hrani i dr.

U oktobru je vršeno kontinuirano uzimanje uzoraka hrane stavljene na tržište po Programima monitoringa bezbjednosti hrane i to: mikrobioloških kriterijuma u hrani, kontaminenata u hrani, bezbjednosti školjki, prisutnosti farmakoloških rezidua u mesu, mlijeku, jajima, prisutnosti pesticida i nitrata u voću i povrću, kvaliteta hrane za posebne prehrambene potrebe i dr.

U unutrašnjoj kontroli u izvještajnom periodu izvršena je kontrola u 297 objekata u kojima se obavlja djelatnost poslovanja hranom. U kontrolisanim objektima najčešće utvrđivane nepravilnosti su se odnosile na neodržavanje higijene uređaja, prostorija, opreme, nehigijensko rukovanje hranom tokom obrade i čuvanja hrane, zatečenu hranu u prometu isteklog roka upotrebe i sl.

Zbog utvrđenih nepravilnosti u unutrašnjoj kontroli, inspektori su preduzeli 78 upravnih mjera i to:

- 9 rješenja o otklanjanju infrastrukturnih neusaglašenosti u određenom roku;
- 2 rješenja o privremenoj zabrani obavljanja djelatnosti obrade i pripreme hrane do otklanjanja nepravilnosti;
- 3 rješenja o stavljanju van prometa i uništavanju nebezbedne hrane;
- 58 ukaza o otklanjanju nedostataka manjeg rizika za čije otklanjanje je potrebno kratko vrijeme;
- Izdato je 6 prekršajnih naloga (1.410 eura).

Izvršeno je 68 kontrola izvršenja mjera naloženih u prethodnom periodu.

Kontrola pri uvozu hrane i materijala i predmeta koji dolaze u kontakt sa hranom

U oktobru 2019. godine, po zahtjevu subjekata u poslovanju hranom, izvršen je pregled 1054 pošiljke hrane neživotinjskog porijekla iz uvoza i 379 pošiljke predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom.

Pregledom je utvrđivana validnost i ispravnost prateće propisane dokumentacije (dokumentacijski pregled), izvršen je pregled sadržaja pošiljki, oznaka, pakovanja, količina, uključujući i provjeru temperaturnih lista tokom prevoza hrane (identifikacioni pregled), zatim

fizički pregled tj. provjera hrane organoleptičkim pregledom i uzimanjem uzoraka za laboratorijsko ispitivanje radi provjere ispunjenost propisanih zahtjeva bezbjednosti i kvaliteta.

Od ukupnog broja pregledanih pošiljki hrane iz uvoza, za laboratorijska ispitivanja propisanih zahtjeva bezbjednosti uzeto je 327 uzoraka hrane, a od pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom uzeto je 30 uzoraka.

Laboratorijski je ispitano 31 % pošiljki hrane koja podliježe nadzoru inspekcije za hranu i 8 % pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom.

Nakon izvršenih pregleda i utvrđivanja usaglašenosti proizvoda sa propisanim zahtjevima inspektori za hranu su donijeli 1051 rješenje o odobravanju uvoza i stavljanju u promet bezbjednih pošiljki hrane i 379 rješenja o stavljanju u promet pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt s hranom.

Nebezbedne/odbijene pošiljke hrane neživotinjskog porijekla koja podliježe pregledu inspekcije za hranu

Tokom oktobra od ukupnog broja pregledanih pošiljki iz uvoza, hrane neživotinjskog porijekla u nadležnosti inspekcije za hranu, zbog utvrđenih neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima bezbjednosti, zabranjen je uvoz i stavljanje u slobodan promet 3 pošiljke hrane u količini od 903 kg zbog neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima bezbjednosti.

NEUSAGLAŠENE POŠILJKE								
Br.	Datum	Fizički pregled/laboratorijska analiza	Proizvod	Količina kg	Neusaglašenost	Namjena	MDK	MDK
							nađena mg/kg - ppm	dozvoljena
1	04.10.2019	Laboratorijska analiza	Tost hljeb	480,00	Bezbjednost	Deoksinivalenol	788	500
	04.10.2019	Laboratorijska analiza	Čabata sa maslinama		Bezbjednost	Deoksinivalenol	783	500
2	08.10.2019	Laboratorijska analiza	Keks sa integralnim brašnom	363,00	Bezbjednost	Deoksinivalenol	1412	500
	08.10.2019	Laboratorijska analiza	Keks sa brusnicom		Bezbjednost	Deoksinivalenol	1435	500
3	25.10.2019	Laboratorijska analiza	Keks	60,00	Bezbjednost	Deoksinivalenol	661	500
				903,00				

Postupanje po inicijativama

U oktobru mjesecu Inspekciji za hranu je podnijeto 17 inicijativa/ prijava (odgovoran.me, pisane i telefonske prijave) koje su se odnosile na proizvode isteklog roka upotrebe, izmijenjenu boju i miris određene hrane. Po svakoj zaprimljenoj inicijativi izvršen je pregled, a o preduzetim mjerama i radnjama obaviješteni su podnosioci inicijativa koji su ostavili svoje podatke (mejl, adresu, telefon).

VETERINARSKA INSPEKCIJA

Unutrašnja kontrola

Veterinarski inspektori su u oktobru vršili inspeksijski nadzor nad sprovođenjem mjera iz Programa obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja, radom veterinarskih ambulanti, kontrolu identifikacije i registracije životinja, kontrolu ispunjenosti karantinskih uslova za smjestaj životinja, kontrolu zaštite dobrobiti životinja u objektima za držanje i uzgoj životinja, kontrolu rada objekata za promet hranom za životinje (petšop) i prometom životinja kao i nadzor i kontrolu u spoljnotrgovinskom prometu roba koje podliježu kontroli veterinarske inspekcije. Takodje, u okviru Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja učestvovali su u sprovođenju Mjere 1 IPARD programa.

Cilj kontrola je bio provjeriti stepen ispunjenosti propisanih zahtjeva u oblastima nadzora kao i u odnosu na utvrđene nepravilnosti preduzeti srazmjerne upravne mjere i radnje.

U izvještajnom periodu izvršeno je ukupno 1534 pregleda. U unutrašnjoj kontroli izvršeno je 398 pregleda. Kontrole su sprovedene u oblasti zaštite dobrobiti životinja (10), kontrola identifikacije i registracije životinja na gazdinstvima (goveda, ovce, koze i svinje); kontrola rada veterinarskih ambulanti i kontrola upotrebe veterinarskih lijekova (63), kontrola o ispunjenosti uslova za smještaj životinja u karantinu, kontrole prometa životinja na stočnoj pijaci (8); kontrola izložbe pasa (1); kontrola sprovedenja mjera po Programu obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja kao i kontrola I&R životinja i prijava kretanja, kontrola u oblasti zdravlja životinja koje obuhvataju mjere po monitoringu određenih zaraznih bolesti životinja i zoonoza kao i postupanja po prijavi sumnje odnosno potvrđenih slučajeva bolesti – mjere za spriječavanje širenja i iskorijenjivanja zaraznih bolesti životinja i zoonoza, sa preduzimanjem propisanih mjera (207) i donijeto je 7 rješenja sa mjerama za suzbijanje i iskorijenjivanje zaraznih bolesti životinja; izvršeno 3 kontrolnih pregleda radi provjere ispunjenosti naloženih mjera; donijeto je 17 rješenja o opservaciji pasa i mačaka na opasnu zaraznu bolest bjesnilo po prijavi epidemiološke službe nadležnih zdravstvenih ustanova o ujedu pasa i mačaka, izvršeno i 6 kontrola po inicijativama i prijavama građana, NVO i drugih.

Nakon sprovedenih pregleda, inspektori su preduzeli upravne mjere i radnje:

- izdato 17 rješenja o opservaciji pasa i mačaka radi isključivanja sumnje na bjesnilo;
- 7 rješenja sa mjerama za suzbijanje i iskorijenjivanje zaraznih bolesti životinja i zoonoza;
- 10 ukaza o otklanjanju nepravilnosti kod subjekata nadzora;
- 2 rješenja o otklanjanju nepravilnosti;
- 1 prekršajni nalog.

Tokom oktobra, veterinarski inspektori su vršili, u skladu sa radnim nalogom, kontrolu proizvodnje i prometa hrane u unutrašnjem prometu u registrovanim i odobrenim objektima, uzimanje uzoraka po Programu monitoringa rezidua, mikrobioloških kriterijuma, monitoringa listerije, monitoringa kontaminenata, monitoring nepoželjnih supstanci u hrane za životinje, monitoring pesticida i dr.

Spoljnotrgovinski promet (uvoz, tranzit, izvoz živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla)

Granična veterinarska inspekcija je u oktobru 2019. godine vršila pregled živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla pri uvozu u Crnu Goru na sledećim graničnim inspekcijским mjestima: Luka Bar, Aerodrom Podgorica, Božaj, Debeli Brijeg, Ilino Brdo, Dobrakovo i željeznička stanica Bijelo Polje, Kula i na graničnom prelazu Dračenovac, 2 puta nedeljno, za uvoz životinja i proizvoda životinjskog porijekla, i Ranče, takođe 2 puta nedeljno, za uvoz hrane za životinje koja podliježe veterinarskoj kontroli.

U izvještajnom periodu izvršen je pregled 1136 pošiljki koje podliježu veterinarskom pregledu namjenjenih uvozu, tranzitu ili izvozu.

Pri uvozu, izvršen je pregled 830 pošiljki živih životinja, hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje životinjskog porijekla.

Pošiljke živih životinja namjenjenih daljem uzgoju su upućene u karantin, radi ispitivanja zdravstvenog stanja, prije puštanja u slobodan promet.

Izdato je 827 rješenja o stavljanju u slobodan promet pošiljki životinjskog porijekla i hrane za životinje.

Pregled svake, pojedinačne pošiljke, obuhvatao je sledeće:

- **pregled dokumentacije**, tj. komercijalnih dokumenata, po potrebi i drugih dokumenata koji prate pošiljku;
- **identifikacioni pregled**, tj. provjeru da sertifikati ili drugi dokumenti koji prate pošiljku odgovaraju oznakama i sadržaju pošiljke; i
- **fizički pregled**, tj. provjera same hrane, uključujući provjeru prevoznog sredstva, pakovanja, označavanja i temperature, uzimanje uzoraka za laboratorijsko ispitivanje i ostale potrebne provjere kako bi se potvrdila ispunjenost zahtjeva utvrđenih propisima o bezbjednosti hrane.

Od ukupnog broja pregledanih pošiljki hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje iz uvoza, za laboratorijska ispitivanja propisanih zahtjeva bezbjednosti (mikrobiologija, kontaminanti, rezidue pesticida, radioaktivnost) i kvaliteta, uzeto je 107 uzorka.

Laboratorijski je ispitano 12,89% pošiljki iz uvoza.

Takođe je vršena i provjera zdravstvenog statusa uvezenih životinja tokom trajanja karantina na određene bolesti koje se tom vrstom životinja mogu unijeti u Crnu Goru, a u skladu sa propisima.

Nebezbedne/odbijene pošiljke hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje iz uvoza koja podliježe pregledu veterinarske inspekcije

Tri pošiljka hrane životinjskog porijekla (svježe meso, proizvodi od mesa i mlijeko u prahu) u ukupnoj količini od 27.591,52 kg su vraćene ino isporučiocu, zbog utvrđenih neusaglašenosti sa zahtjevima za bezbjednosti hrane. Dvije pošiljke mesa, jedna u količini od 21.069,52 kg i druga 522 kg, vraćene su po osnovu Narebe o zabrani uvoza i tranzita pošiljki mesa i proizvoda od mesa svinja iz zemalja u kojima je prisutna ova bolest. Jedna pošiljka mlijeka u prahu u količini od 6000 kg je vraćena zbog neodgovarajućeg označavanja, odnosno po osnovu neusaglašenosti sa Uredbom o informisanju potrošača o hrani.

Kontrola provoza (tranzit) živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla

Za pošiljke u tranzitu preko teritorije Crne Gore, na ulaznim graničnim inspekcijskim mjestima izvršen je dokumentacijski pregled za ukupno 253 pošiljku živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla, za koje su izdata rješenja o dozvoli tranzita preko teritorije Crne Gore (253 rješenja).

Kontrola izvoza živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla

Tokom oktobra izvršen je pregled i izdato je ukupno 53 sertifikata za pošiljke životinjskog porijekla i hrane za životinje namjenjenih izvozu i za nekomercijalno kretanje kućnih ljubimaca.

Postupanje po inicijativama

U oktobru je veterinarskoj inspekciji podneseno 7 inicijativa/prijava koje su se u najvećoj mjeri, odnosile na prijavu nepoštovanja propisa o načinu držanja i postupanja sa životinjama kao i postupanja sa nus proizvodima životinjskog porijekla. Po svakoj inicijativi izvršen je pregled, a o preduzetim mjerama i radnjama obaviješteni su podnosioci inicijativa za koje su posjedovani potrebni podaci (mejl, adresa).

FITOSANITARNA INSPEKCIJA

Unutrašnja kontrola

Fitosanitarni inspektori su u oktobru vršili inspekcijski nadzor zdravstvene zaštite bilja, nadzor u objektima za proizvodnju i promet sjemenskog i sadnog materijala poljoprivrednog bilja, u objektima za promet sredstava za ishranu i zaštitu bilja na veliko i malo, kao i upotrebu pesticida i đubriva na poljoprivrednim gazdinstvima upisanim u registar.

Cilj kontrola je provjera stepena ispunjenosti propisanih zahtjeva u skladu sa propisima iz oblasti zdravstvene zaštite bilja, sjemena i sadnog materijala, sredstava za zaštitu i ishranu bilja, bezbjednosti hrane i drugih zakona iz nadležnosti ove inspekcije.

U izvještajnom periodu nastavljene su kontrole u oblasti bezbjednosti hrane odnosno rezidua pesticida i drugih kontaminenata u hrani (kadmijum). Vršena je kontrola zdravstvenog stanja bilja na: *Epitrix*, *Scaphoideus titanus*, fitoplazme *Flavescence dorée*, CTV virusa, *Ralstonia solonaceae*, *Phytophthora spp.*, *Xylella fastidiosa*, kontrola kvaliteta, sertifikacije i zdravstvenog stanja sjemenskog i sadnog materijala, kontrola propisanih uslova za rasadnike, kontrola objekata za promet pesticida i đubriva u pogledu ispunjenosti propisanih uslova, kontrola registrovanih sredstava za zaštitu i ishranu bilja, kvaliteta sjemena i sadnog materijala u prometu i uslova u objektima za njihovo skladištenje i čuvanje, kao i rezidua pesticida u voću i povrću.

U izvještajnom periodu u unutrašnjoj kontroli izvršeno je ukupno 148 inspekcijskih pregleda.

Broj inspekcijskih pregleda na osnovu:

- zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja (123);
- zakona o sadnom materijalu (11);
- zakona o sjemenskom materijalu (4);
- zakona o sredstvima za ishranu bilja (1);
- zakona o sredstvima za zaštitu bilja (2); i
- zakona o bezbjednosti hrane (7).

Tokom navedenih inspekcijskih kontrola fitosanitarnih inspektora uzeto je 127 uzoraka.

Zbog utvrđenih nepravilnosti inspektori su preduzeli upravne mjere i radnje, u skladu sa principom srazmjernosti, kojima se obezbjeđuje eliminisanje rizika.

U izvještajnom periodu u primorskim opštinama nastavilo se sa sprovođenjem fitosanitarnih mjera po posebnom akcionom planu i kontrolisani su izvještaji o izvršenim hemijskim tretiranjima palmi, a nastavljeno je i sa fitosanitarnom mjerom uništavanja zaraženih palmi.

Apelujemo na sve držaoce bilja čije palme pokazuju simptome napada da bez odlaganja sprovedu mjeru uništavanja palmi!

Kontrola uvoza

Fitosanitarni inspektori su u oktobru vršili kontrolu uvoza hrane biljnog porijekla (voće, povrće, žitarice i ostala hrana biljnog porijekla koja je podvrgnuta jednostavnom procesu prerade mljevenjem, sušenjem i sl.), hrane neživotinjskog porijekla koja podliježe pojačanim službenim kontrolama na mjestima unošenja i hrane za životinje biljnog porijekla, sjemena i sadnog materijala, sredstava za zaštitu i ishranu bilja, kao i bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom sa aspekta zdravstvene zaštite.

Fitosanitarna inspekcija je u oktobru izvršila pregled ukupno 2078 pošiljki (uvoz/izvoz) i to: 1317 pošiljki pri uvozu, 59 pošiljki u provozu, 115 pošiljki za reexport, 548 pošiljki za izvoz i 42

ovjere carinskih deklaracija, a izdato je 5 rješenja o zabrani uvoza pošiljki i 1 rješenja za uništenje pošiljki.

Ukupno je uzeto 294 uzoraka pri uvozu od čega je za 6 uzoraka laboratorijski utvrđeno da ne odgovaraju propisanim zahtjevima.

U oktobru, ukupno je uzorkovano 22,33 % pošiljki iz uvoza.

Osim uzorkovanja prilikom uvoza vršene su i dodatne kontrole sadnog materijala primjenom brzih testova: na *Phytophthora ramorum*, na *Xylella fastidiosa*, svi su bili negativni.

Dodatno su naložene mjere fumigacije radi uništenja skladišnih štetnih organizama u pojedinim slučajevima.

Nebezbedne/odbijene pošiljke

Zbog utvrđenih neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima:

- **zabranjen je uvoz:** 1 pošiljke paprika u količini od 5.164,00 kg, 1 pošiljka merkantilnog krompira u količini od 24.000,00 kg, 1 pošiljka dinja u količini od 721,00 kg, 2 pošiljke brašna u količini od 47.000,00 kg,
- **uništeno je:** 1 pošiljka paprike u količini od 2.007,00 kg.

Nebezbedne uništene/odbijene pošiljke

Br.	Datum	Proizvod	Količina (kg)	Neusaglašenost	Razlog	MDK utvrđena	MDK propisana
1.	08.09.2019	brašno T-500	22.000,00	bezbjednost	deoksinivalenol	845	750
2.	09.10.2019	brašno T-500	25.000,00	bezbjednost	deoksinivalenol	1245	750
3.	16.10.2019	paprika	5.164,00	pesticidi	chlorfpyrifos	0,04	0,01
4.	16.10.2019	pipun	721,00	pesticidi	chlorfpyrifos	0,1	0,01
5.	17.10.2019	krompir	24.000,00	pesticidi	dimethoate	0,02	0,01
6.	24.10.2019	paprika	2.007,00	pesticidi	chlorfpyrifos	0,06	0,01

Kontrola izvoza

Fitosanitarna inspekcija je pri izvozu izvršila pregled 562 pošiljke i izdala: 493 fitosertifikata za izvoz: brašno, ljekovitog bilja: žalfija; rezane drvene građe i hrane za životinje i 69 fitosertifikata za reexport.